

KAKAV JE NAŠ KREDITNI REJTING I JESMO LI DALEKO OD BANKROTA?

Hvala pripada Uzvišenom Allahu, Gospodaru svjetova. Njega hvalimo i od Njega pomoć tražimo. Od Allaha tražimo zaštitu od zla nas samih i zla naših loših postupaka. Koga Allah uputi – on je na pravome putu, a koga On u zabludi ostavi – njega niko na pravi put uputiti ne može. A zatim,

Draga i poštovana braćo!

U drugoj polovini 2011. godine na svjetskom planu se desilo nekoliko krupnih stvari, od kojih želimo izdvojiti samo dvije. Prvi put u povjesti neka agencija za kreditni rejting je snizila dugoročni kreditni rejting Americi sa savršenog (AAA) na vrlodobar (AA+). Taj potez „Standard and Poor’sa“ je bio dovoljan da izazove paniku na svjetskim berzama.

Ovo je, zapravo, izvanredna prilika da mi razmislimo o svom „kreditnom rejtingu“. Kakav rejting mi uživamo? Naravno, ne mislim na onaj rejting koji se tiče naše kreditne sposobnosti, posuđivanja novca, jasno je da smo u tom segmentu uglavnom kreditno nesposobni. Mislim na jednu drugačiju, ali daleko značajniju vrstu rejtinga.

Na kraju smo godine; prilika je da razmislimo: da li smo li na stepenu „AAA“, na kojem je bio, recimo, Junus, a.s. A evo kako nam Kur’an o ovom Poslaniku govori:

وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ * إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفَلَكِ الْمَشْهُونِ * فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ * فَالْتَمَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ * فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ * لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ *

“I Junus je bio poslanik. I on pobježe na jednu lađu prepunu i baci kocku i kocka na njega pade, i riba ga proguta, a bio je zaslužio prijekor, i da nije bio jedan od onih koji Allaha hvale, sigurno bi ostao u utrobi njenoj do Dana kad će svi biti oživljeni.” (As-Saffat, 139-144)

Junusa, a.s., je, naime, putovanje odvelo na lađu prepunu ljudi i tereta. Lađa je duboko zašla na otvoreno more pa je počela tonuti. Bacana je kocka koja će pokazati ko da skoči u more kako bi se smanjio teret. Kocka je tri puta pala na Allahovog vjerovjesnika Junusa, a.s. Oslobodio se odjeće i skočio u more, pa ga proguta riba kojoj je Allah, dž.š., naredio da ne jede njegovo meso i da ne lomi njegove kosti.

Pošto se Junus našao u utrobi ribe, pomislio je da to kraj njegovog ovodunjalučkog puta. Tu, u utrobi ribe, u dubokim tminama, tminama mrkale noći, tminama morskih dubina i tminama utrobe ribe, jedna od njegovih dova bila je: “Nema boga osim Tebe, hvaljen neka si! Ja sam se zaista ogriješio prema sebi!” Kada su meleki čuli njegovu dovu, obratili su se Gospodaru svjetova riječima: “Gospodaru, čujemo slab glas iz nepoznate zemlje.”

Melekima je glas Junusa, a.s., poznat od ranije - znaju ga po dovama, ibadetu, zikru... “To je moj rob Junus, ogriješio se (napustio mjesto u koje je poslan), pa je kažnjen”, bio je odgovor. No, **zahvaljujući visokom kreditnom rejtingu koji ima, Allah, dž.š., ga spašava:** “odazvasmo mu se i tegobe ga spasismo”. Kako znamo za njegov raniji rejting? Pa, Kur’an nas o tome obavještava: **“da nije bio jedan od onih koji Allaha hvale, sigurno bi ostao u utrobi njenoj do Dana kad će svi biti oživljeni.”**

Trebali bismo se zapitati da li mi imamo prepoznatljiv i stabilan kreditni rejting koji ćemo iskoristiti u pravom momentu – onda kada nam najviše zatreba...

Ili je možda naš kreditni rejting kao onaj koji trenutno ima Grčka: rejting za dugoročno zaduživanje Grčke je ‘CCC’, sa negativnom prognozom i opasnošću od bankrota. Preneseno u naš kontekst: Zapitajmo se imamo li najniži mogući kreditni rejting, kao što je bio onaj faraonov, koji je govorio: “Ja sam gospodar vaš najveći!” (An-Nazi’at, 24) Izigravao se sa Musaom, a.s. Kada

je Musa, a.s., krenuo preko Crvenog mora pomislio je da i on bezbjedno može za njim. Jer, on je, kako je tvrdio, gospodar svega, pa i vode:

وَنَادَى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مَلِكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ * أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ *

“I faraon obznani narodu svome: ‘O narode moj,’ – reče on – ‘zar meni ne pripada carstvo u Misiru i ovi rukavci rijeke koji ispred mene teku, - shvaćate li? I zar nisam ja bolji od ovog bijednika koji jedva umije da govori?’” (Az-Zuhruf, 51-52)

No, ta ista voda, za koju je tvrdio da je njen gospodar, došla mu je glave:

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودَهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْعَرِيقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ *

«I Mi prevedosmo preko mora sinove Israilove, a za petama su im bili faraon i vojnici njegovi progoneći ih ni krive ni dužne. A on, kad se počeo daviti, uzviknu: ‘Ja vjerujem da nema boga osim Onoga u kojeg vjeruju sinovi Israilovi i ja se pokoravam!’» (Junus, 90)

Dolazimo do ključnog momenta: **faraon nema ranije izgrađen jak “kreditni rejting” kao što je imao Junus, a.s.** Stoga, na njegov vapaj ne reaguju meleki, njegov glas niko ne prepoznaje po dobru. Jednom riječju, prepušten je sam sebi. Zato, slijedi kur’anski odgovor na njegovu “naknadnu pamet” i “zakašnjeli iman”:

الآن وقد عصيت قبل وكنت من المفسدين * فاليوم ننجيك ببدنك لتكون لمن خلفك آية وإن كثيرا من الناس عن آياتنا لغافلون *

“Zar sada, a prije si neposlušan bio i razdor sijao?! Danas ćemo izbaviti samo tijelo tvoje da bi bio poučan primjer onima poslije tebe, - ali mnogi ljudi su ravnodušni prema Našim poukama.” Bio je to vjerovatno faraon po imenu Merneptah, sin Ramzesa II, čije mumificirano tijelo je i danas izloženo u sali kraljevskih mumija Egipatskog muzeja u Kairu.

Ova dva primjera nam zorno poručuju da je od iznimne važnosti uspostaviti, održavati i jačati vezu sa Allahom, dž.š. Jer, kada imaš tako visok rejting, onda ti, Allahovom voljom, mali “udari” neće škoditi:

إِن جَاءتْكُمْ كِبَائِرٌ مَّا تَنْهَوْنَ عَنْهُ فَكُفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَادْخُلْكُمْ مَدْخَلًا كَرِيمًا

“Ako se budete klonili velikih grijeha, onih koji su vam zabranjeni, Mi ćemo preći preko manjih ispada vaših i uvešćemo vas u divno mjesto.” (An-Nisa, 31)

Drugi značajan događaj koji je obilježio drugu polovinu 2011. godine je dužnička kriza koja potresa eurozonu. Grčka, Portugal, Irska i Island bile su prve u nizu zemalja gdje je eskalirala dužnička kriza. Nakon njih, na red je došla Italija, zatim Španija... S obzirom na prevelike dugove država, često se spominju i strahovi od bankrota, čak i nekih jačih ekonomija.

Ovo je prilika da se preispitamo: kako da se mi, kao pojedinci, sačuvamo od bankrota? Kako da sačuvamo ono što u toku svog kratkog života saberemo, zaradimo od dobrih djela? Vrlo jednostavan recept ćemo pronaći u hadisu Vjerovjesnika, s.a.v.s., u kojem on, dajući prednost ahiretskom pogledu na dešavanja oko sebe, pojašnjava šta je ustvari pravi bankrot:

أندرون ما المفلس؟ قالوا: المفلس فينا من لا درهم له ولا متاع. فقال: إن المفلس من أمتي من يأتي يوم القيامة بصلاة وصيام وزكاة . ويأتي قد شتم هذا . وقذف هذا . وأكل مال هذا . وسفك دم هذا . وضرب هذا . فيعطى هذا من حسناته وهذا من حسناته . فإن فنيت حسناته . قبل أن يقضى ما عليه . أخذ من خطاياهم فطرحت عليه . ثم طرح في النار.

Ebu Hurejre, r.a, prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s, upitao: 'Znate li ko je bankrot?' Ashabi su odgovorili: 'Bankrot je kod nas onaj koji nema ni novaca niti robe!' Vjerovjesnik, s.a.v.s, na to reče: 'Pravi bankrot u mome ummetu je onaj ko dođe na Sudnji dan sa namazom, postom i zekatom, ali je psovao ovog, potvorio onog, u imetku zakinuo ovog, prolio krv onog, udario ovog... Pa će se svakom od njih (zakinutih) dati dio njegovih dobrih djela, a ako mu nestane dobrih djela prije nego što se svima oduži, onda će se uzeti od njihovih loših djela i prebaciti na njega, pa će se, onda, strovaliti u vatru!'

Ako poslušamo ovaj savjet Poslanika, s.a.v.s, to će nas sačuvati od najgoreg bankrota – bankrota naših dobrih djela.

Molim Allaha da nas sačuva najtežeg bankrota – bankrota naših djela i da nas učini robovima koji u nebeskim okvirima imaju izrazito visok rejting. Amin!

Recenzija - hfz. dr. Džemila Ibranovića

Ova hutba je takođe na tragu aktuelne interpretacije vremena u kojem živimo. Kako su česti primjeri iz svakodnevnog života u našem „dinskom poslovanju“, držim da su se mogli navoditi kroz datu informaciju-hutbu, jer protekla godina je bila puna onih koji su „bankrotirali“, kako pojedinci tako i skupine, u čitavom svijetu, a razlozi su uglavnom poznati, od Istoka do Zapada.

Praktični primjeri iz života, pored primjera prijašnjih generacija, su za slušaoca lahko pamtljivi, a cilj jednog imama jeste da njegova informacija dođe iz džamije makar do prvih kuća njegovog džemata. Naime, Kur'an je univerzalan, za sva vremena, pa tako Merneptah sin Ramzesa II iz vremena Musaa a.s. je samo

„prototip“ današnjih faraona koji čine zulum ljudima na Zemlji, što treba otvoreno naglasiti slušaocu.

Uz ove primjere može se navesti veliki broj ajeta i hadisa, s druge strane, koji su garant da vjernik neće „bankrotirati“ na dunjaluku niti na ahiretu, jer se Allah dž.š. obavezao na to: „Mi ćemo, doista, pomoći Poslanike Naše i vjernike u životu na ovom svijetu, a i na Dan kad se dignu svjedoci.“ (El-Mu'min,51).

„A onome koji se Allaha boji, On će izlaz naći i opskrbiće ga odakle se i ne nada; onome koji se u Allaha uzda, On mu je dosta. Allah će, zaista, ispuniti ono što je odlučio; Allah je svemu već rok odredio.“ (Et-Talaq,2-3). Naravno, uvjet je potpuna odanost Milostivom-yaqin.

Recenzija - Ahmet ef. Skopljak

Vrlo interesantan naslov hutbe. Na prvi pogled se može pomisliti da će autor pokušati da poduči ljude kako da raspoređuju svoja materijalna sredstva, kako da vode svoje finansije i kako da se sačuvaju od finansijskog bankrota. Ovo je vrijeme krize. I to je tema o kojoj se raspravlja, govori, koja je interesantna velikom broju ljudi. Ali i da nije vrijeme krize sa finansijama treba biti oprezan. Međutim, nije li pomalo čudno da se u hutbi govori o kreditnom rejtingu, da govori o finansijskom bankrotu. Uzmemo li u obzir nekoliko primjera iz prakse Poslanika a.s., vidjet ćemo da ni to ne može biti čudno.

Prenosi se da je jedan ensarija došao Poslaniku a.s. i tražio da mu nešto dadne da se prehrani i izdržava. Poslanik a.s. ga upita: „Zar u kući nemaš ništa od čega bi živio?“ Čovjek reče da ima neku prostirku od koje jedan dio oblači, a drugi prostire i da ima jednu drvenu čašu iz koje pije vodu on i njegova porodica.

Poslanik a.s. mu reče da to donese i kada je donio upita prisutne ko će kupiti te dvije stvari. Budući da Poslanik a.s. prodaje odmah se javi čovjek i ponudi jedan srebreni dirhem. Nakon njega se javi drugi i reče da daje dva srebrna dirhema. Poslanik a.s. njemu proda, uze dva dirhema, dade ih ensariji i reče: „Za jedan dirhem kupi hrane svojoj porodici a za drugi kupi sjekiricu pa mi je donesi“. Kad je donio Poslanik a.s. svojom rukom pričvrsti dršku za sječivo i reče: „Idi sakupljaj drva i ne dolazi za 15 dana.“

Ensarija ode i nakon 15 dana navrati sa 15 dirhema koje je zaradio, zatim kupi hrane i odjeće porodici, a Poslanik a.s. mu reče: „Ovo ti je bolje nego da dođeš na Sudnjem danu sa crnom tačkom na licu“. (Ebu Davud)

Možda je i šteta što tema nije počela da se odvija u ovom smjeru. Iz ove oblasti se može itekako mnogo savjeta podijeliti ljudima. Vrlo korisnih, vrlo važnih, životnih.

Međutim, nakon što je autor postavio ovakav naslov i privukao pažnju, on prebacuje

akcenat na jedno čisto vjersko polje. Govori o položaju čovjeka kod Allaha dž.š.

Upravo to je najvažnije pitanje u životu čovjeka. Primjeri Junusa a.s. i faraona, koji su navedeni, su na najbolji način upotpunili ovu temu. Nemoguće je ne poželjeti imati status Junusa a.s. kod Allaha dž.š., kao što je nemoguće osjetiti prezir prema statusu faraona. To su dvije krajnosti. Između njih se nalaze svi ljudi, jer je sigurno da niko danas ne može dostići onako dobar status Junusa a.s. niti može dostići onako loš status faraona. Ta dva primjera daju zadatak svakom onome ko sluša ovu hutbu da provjeri gdje se nalazi na toj skali. Koliko je blizu Junusu a.s. i koliko je daleko od faraona. Kada čovjek analizira te stvari onda jednostavno vidi svoj rezultat. Ako je bliži Junusu a.s., onda će imati veliku pomoć od Allaha dž.š., kao što je On rekao u hadisi-kudsiju: „Ko se neprijateljski postavi prema Mome evliji (štićeniku), Ja sam mu objavio rat. Najdraže djelo kojim Mi se Moj rob približava je ono što sam mu naredio (farz). Moj rob Mi se približava na filama (dobrovoljnim djelima) sve dok ga ne zavolim. A kada ga zavolim, njegov sam sluh kojim čuje, njegov sam vid kojim vidi, njegove ruke kojima hvata i njegove noge kojima hodi. Ako Mi nešto zatraži dat ću mu, a ako od Mene zaštitu moli zaštitit ću ga.“

Autor hutbe je imao namjeru učiniti vrlo jasnim šta znači kada Allah dž.š. nekoga zavoli. Zbog toga je i koristio izraz – kreditni rejting. Taj izraz samo djelimično opisuje mudžizu koju je Allah dž.š. dao Junusu a.s.

To sigurno nije kredit. Jer Allah dž.š. daje milost. A milost je nešto mnogo bolje i vrijednije od bilo kakvog kredita.

Nemoguće je da se čovjek oduži Allahu dž.š. Kad Allah dž.š. daje Svome robu i kada ga nagrađuje, daje i nagrađuje tako da je to nemoguće porediti sa bilo kakvim dunjalučkim računicama. Zato mudžizu Junusa a.s. i milost koju mu je Allah dž.š. podario ne možemo nazvati kreditom, niti kaznu faraona koji ju je itekako

zaslužio ne možemo nazvati slabim kreditnim rejtingom, nego pravdom.

Na kraju želim da kažem da ova hutba ima vrlo jasnu poruku. Upravo to je navažniji zadatak svake hutbe. Da vjernicima svakog petka pošalje poruku koja ih podstiče da razmisle o

svome stanju, o svojoj vjeri. Jedna od najvažnijih poruka jeste da se svako treba potruditi da svojim djelima uzrokuje Allahovu dž.š. milost i da radi bezazlenih dunjalučkih situacija ne dozvoli da njegova djela propadnu. Autor ove hutbe je upravo u tome uspio.

Summary

الموجز

SECTION "MUALLIM'S HUTBA (SERMON)"

باب "خطبة المعلم"

The New Muallim publishes *hutbas* (sermons) of active imams and *hatibs* (imams delivering the *hutba*). There are reviews along with the *hutbas*, so that together they make a whole. The reviews are written by those who listen to *hutbas*. The reviews are not intended to be valorizing; rather, they aim to improve upon the *hutba*, analyzing it as a public statement by an imam and critically evaluating the statement. The reviewers react at those aspects which they consider important for a *hutba* (its length, quality, message, presentation, literacy level, formulation, etc.).

تنشر مجلة «المعلم الجديد» خطب الجمعة لبعض الخطباء والأئمة. ويضم الباب - إلى جانب الخطبة - مراجعات تشكل مع الخطبة وحدة متكاملة. يكتب المراجعون أشخاص استمعوا للخطبة. وليس الهدف الأول منها تقديم تقويم للخطبة. إنما الهدف هو تحسين الخطبة من حيث كونها ممارسة علنية يقوم بها الإمام، وتقديم لحة نقدية عن تلك الممارسة. يناقش المراجعون الجوانب التي يرونها مهمة في الخطبة (طول الخطبة، رسالتها، أسلوب إلقائها، ترتيبها، وبلغتها، الخ).